

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**Кафедра тюркської філології**

Курсова робота

з тюркської філології

на тему:

**Військова термінологія у сучасній турецькій мові:**

**структура і семантика**

Студентки групи Тур 14-21

факультету східної і слов'янської філології

денної форми здобуття освіти

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.068 Східні мови та

літератури (переклад включно),

перша –турецька

Шаповал Дарії Олександрівни

Науковий керівник:

Проф. Сорокін Сергій Володимирович

Національна шкала \_\_\_\_\_

Кількість балів \_\_\_\_\_

Оцінка ЄКТС \_\_\_\_\_

**Київ – 2023**

## ЗМІСТ

<b>ВСТУП</b> .....	3
<b>РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ</b> .....	5
1.1. Етимологія визначення поняття "військова термінологія" .....	5
1.2. Структурні особливості військової термінології.....	8
Висновки до розділу 1 .....	10
<b>РОЗДІЛ 2. ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛВОСТІ ВІЙСЬКОВОГО ПЕРЕКЛАДУ</b> .....	12
2.1 Військова термінологія .....	12
2.2 Способи перекладу скорочень.....	15
2.3 Способи перекладу багатокomпонентних термінів .....	16
Висновки до розділу 2 .....	24
<b>ВИСНОВКИ</b> .....	25
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:</b> .....	29

## ВСТУП

Переклад, як один із видів мовних операцій, являє собою процес адекватної та повної передачі думок, висловлених однією мовою, за допомогою іншої мови. Адекватний і повний опис - це чітке та повне відображення змісту оригіналу та його мови з урахуванням усіх аспектів структури, форми, лексики та граматики.

З функціонально-комунікативної точки зору прийнято виділяти три види перекладу: художній, суспільно-політичний і спеціальний.

Військовий переклад — одна з найбільш спеціалізованих послуг перекладу військової комунікації. Характерними для військових є великі та чіткі слова, які демонструють техніку та відсутність емоцій.

Практична робота військового перекладача велика, вимагає спеціальної підготовки, умінь і навичок, різноманітна. Він включає всі види і методи перекладу: від письмового перекладу статутів і документів до усного перекладу під час радіозв'язку, не кажучи вже про двосторонній переклад при обговоренні військових тем, а також синхронний переклад і робота з військовою кореспонденцією. [1, 13]

Військові матеріали, з якими мають працювати перекладачі, повинні включати матеріали військового мистецтва, військово-пропагандистські та політичні матеріали, військові та науково-технічні матеріали, військову тематику та управління (різні військові документи).

Науково-технічне оснащення та управлінська діяльність, пов'язана зі здоров'ям і діяльністю армії та військових установ армії, вважається військовою технікою. Військова художня література, військові засоби масової інформації та політично-військові матеріали є військовими за призначенням і дизайном і мають багато спільних рис політичної літератури, журналістики та мистецтва.

У військовому перекладі сенс перекладу дуже важливий, оскільки перекладений матеріал може бути основою для прийняття важливих рішень, ведення військових дій тощо.

**Актуальність** дослідження визначається важливістю вивчення специфічної військової лексики, яка має широке практичне використання. Також актуальним є

поповнення знань вивчаючих турецьку мову в області турецької військової термінології, надбання і вдосконалення навичок та вмінь у сфері військового перекладу.

**Метою роботи** є дослідження семантичних та структурних особливостей військової термінології в сучасній турецькій мові.

Задля досягнення поставленої мети було вирішено наступні **завдання**:

1. розглянути визначення поняття "військова термінологія"
2. проаналізувати структурні особливості військової термінології
3. визначити лексичні особливості військової термінології

**Об'єктом дослідження** є військова термінологія сучасної турецької мови.

**Предметом дослідження** є структурні та семантичні особливості військової термінології в сучасній турецькій мові.

**Матеріалом дослідження** є турецькі військові документи, література, термінологічні словники.

Під час виконання дослідження було використано такі **методи дослідження** як критичний аналіз та синтез науково-теоретичних матеріалів; метод суцільної вибірки було використано під час пошуку та підбору прикладів на матеріалі військових документів, літератури та словників.

Наукова новизна полягає у комплексному дослідженні структурних та семантичних особливостей військової термінології сучасної турецької мови.

**Практичне значення** роботи полягає у можливості практичного використання її результатів під час вивчення курсів з турецької мови, лексикології, практичного курсу перекладу турецької мови, лексичні труднощі перекладу в перекладі, особливості військового перекладу.

## РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

### 1.1. Етимологія визначення поняття "військова термінологія"

Лексику будь-якої мови можна розділити на загальноживану (слова, що вживаються незалежно від місця проживання, професії та побуту носія) і рідковживану, до яких відносяться фразеологізми, жаргонізми та спеціальні (професійні) слова.

Для В.В. Балабіна в книзі «Основи військового перекладу», військова лексика є особливим типом спеціалізованої лексики, оскільки в силу специфіки спілкування та праці вона знаходиться на перетині двох мовних завдань – управлінської-ділової та науково-технічної. [2, 254].

Більш того, на думку Ю.Г. Кочарян у книзі «Військова характеристика і мова військово-морських сил» говориться: «Військова лексика включає не тільки слова, що вживаються в контексті військової думки, але й емоційне забарвлення військових слів, часто один із власне військових термінів. “ [6, 12].

За описом В.Н. Шевчука, військовий термін — слово або словосполучення, що вживається для вираження певного поняття в тій чи іншій галузі військової науки або військової техніки. [10, 8]

Подібним визначенням є поняття «військове розкриття», використане М.К. Гарбовський, який вважає, що під словом «військовий» слід розуміти «спеціальну назву простої або жаргонної форми, пов'язану з певним поняттям із військової тематики (військова наука, техніка, військова гігієна тощо), у якій сполучним словом є слово «військо», «боротьба» [4, 48].

Але Г.М. Стрелковський у своїй книзі «Теорія і практика військового перекладу» вважає, що «якщо обмежитися військовим питанням, то треба визнати, що на цій великій території є багато відомств, які можна розглядати як різні органи, що регулюють знання або діяльність» .

Тому не можна говорити про загальне поняття «військова термінологія», а необхідно розрізняти технічні терміни, адміністративні терміни, військово-технічні

терміни, терміни, пов'язані з різними родами військ тощо. Це різні галузі науки про війну, кожна має своє слово. У кожній главі значення слова неясно». [8, 83].

«Згідно з лінгвістичними та регіональними дослідженнями, військова лексика — це сукупність усіх елементів, що складають сферу військової комунікації, відображаючи вплив культури, історії, регіону, спеціальності та інших мовних факторів, що виявляють у лексиці свій специфічний характер, який іноді може створити для перекладача непереборний лінгвокультурний бар'єр», як стверджує В. Артюх у книзі «До спецвипуску військового перекладу» [1, 12].

Отже, питанням визначення «військових термінів» присвячено багато статей. Але найголовніше — розуміти, що військові слова — це особливий вид слів, і вони певним чином відображають вплив зовнішніх і внутрішніх факторів, які необхідно враховувати під час перекладу.

Однією з найважливіших проблем отримання адекватної інформації є модифікація вихідного методу. Структура методу складається з правильного вибору лексики та граматики відповідно до загального напрямку роботи та інтеграції оригінального напрямку та з урахуванням загальних принципів літератури мови перекладу.

Характер військової техніки різний. В американській військовій техніці є два способи вираження технології: або сухою мовою, в офіційних офісах з використанням складних форм, часто старих і застарілих, або простою мовою, діалектом.

Останній тренд у високотехнологічному спорядженні - призначений як для чоловіків, так і для жінок. Така поведінка в основному пов'язана з низьким рівнем громадської підготовки та військових навичок. З цієї причини багато військових ресурсів містять описові схеми, таблиці, графіки та діаграми, які допомагають донести проблему до читача.

У всіх випадках перекладач повинен прагнути викладати оригінальні матеріали в українському військовому стилі подачі відповідних матеріалів, не перебільшуючи українську мову зайвими образами та жаргоном, які часто зустрічаються в оригіналі, оскільки вони не в українських військових матеріалах.

Доступ до кольору тексту здійснюється за допомогою одного виразу. У цьому методі зображення зазвичай ділиться. Останнє свідчить про рівень використання в лінгвістиці. Згідно з цією теорією, до стилю належать мовлення та висловлювання, які використовуються переважно в текстах, що мають певне функціональне призначення. [2, 24]

Чи можна реалізувати військовий облік як самостійну систему? Загальновизнано, що вибір того чи іншого способу ґрунтується на двох факторах: наявності специфічних особливостей мови, які мають забарвлення одного способу і тому складають унікальність цього способу, або їх переважання використання або, навпаки, невживання окремих конструкцій, що надають твору мови особливого колориту; про стилістичний стиль, тобто про недоречне вживання цього виразу в мові, вважається іншим стилем.

Обидві ці характеристики характерні для військової писемності, хоча військова писемність чітко відрізняє один стиль від іншого залежно від мети служби. Проте всі вони тісно пов'язані спільною військовою тематикою, мовою та однаковою формою, а це означає, що їх можна розглядати як створення єдиної функціональної системи, де можна виділити різні методи: військово-науковий, військово-технічний і військово-комерційний. Перший і другий з них відносяться до загального методу, який використовується в науковій техніці, а третій - до методу листування в бізнесі.

Відрізняються такі технічні та стилістичні навички:

Логічна частина розділу. Ця навичка є технікою, яка працює для вираження логічних ідей. Її можна досягти шляхом ефективного поділу тексту на розділи, параграфи, абзаци тощо. Ця техніка в основному використовується в бойових документах, де список очок суворо контролюється, а кількість балів у списку бою визначає зміст.

У військово-наукових і військово-технічних документах спосіб поділу використовується без певного правила, що регламентує зміст, але він чітко простежується в усіх військових документах у способі поділу їх на частини, розділи, пункти та статті. Логічній частині документа також сприяє його оформлення, тобто вибір різних шрифтів.

Другий прийом, який надає забарвлення правильній формі мовленнєвої діяльності, називається самоідентифікацією, яка полягає в чіткому відокремленні «даного» або «нового» від змісту мовлення.

Справжній член речення — мовний, а не художній. У самій частині слів відправною точкою є його чітка частина, яка вже відома одержувачу повідомлення або, принаймні, може бути легко зрозумілою, оскільки це початок слова. Ця перша частина опису називається «даними», або статтею, а основна частина опису, її початок, називається «новим», або ремо. Це означає, що урок проводиться або в мовній практиці, або в контексті.

Характерна риса стилістичного забарвлення – правильний підбір тем. Цьому відповідають вимоги до написання військових есе порівняно простими реченнями без нагромадження складнощів. Ця ж вимога стосується і ширшого використання у військових документах загальних визначень і префіксів, а не підрядних речень.

## **1.2. Структурні особливості військової термінології**

Для Л.Л. Нелюбіна, особливу частину емоційних слів становлять військові слова, а також професійні слова. Військова ідіома – це набір простих слів (скорочених або переносних), що стосуються людей, дій та ідей, які часто вживають солдати, коли вони не мають наказу чи місця, щоб це зробити, або церемонії, яка це підкріплює. [7,112].

Військова лексика є важливою частиною військової справи, яка включає не лише слова та фрази, які виражають ідеї, пов'язані з військовим, науковим та технічним складом, але також слова та фрази, які, хоча насправді не означають військових понять, використовуються у військовій справі.

Як зазначає Л.Л. Нелюбін, для військового сленгу характерні наступні особливості:

- Військовий сленг - це емоційно забарвлена лексика.
- Військовий сленг характеризується більш-менш яскраво вираженим фамільярним забарвленням переважної більшості слів і словосполучень.
- Фамільярно-емоційне забарвлення багатьох слів і виразів військового сленгу вирізняється великою різноманітністю відтінків (жартівливий, іронічний,



глузливий, зневажливий, презирливий, грубий і навіть вульгарний). Загальним для емоційного забарвлення більшості слів і виразів є критична (переважно негативна) оцінка предметів і явищ, що позначаються.

- Військовий сленг - це, в більшості випадків, нелітературна лексика, він зароджується і функціонує в основному в розмовній мові військовослужбовців.
- Багато слів і словосполучень військового сленгу незрозумілі або малозрозумілі для основної маси населення (особливо в період їх виникнення і переходу в ширшу сферу вживання) [7, 13-16].

А.Г. Судзиловський у праці «Сленг - що це?» підкреслює, що військовий сленг широко використовується в американській і англійській арміях. Не можна не помітити, що багато слів і словосполучень цієї лексики є спільними для обох армій.

Відомо, за словами Ю.Г. Кочаряна, що в Туреччині немає звання лейтенанта, тому немає слів *Jeeter, 2-ve John*, які вживаються в збройних силах. У турецькій армії не вживаються слова *ganimet, teğmen, ud*, так як вони є скороченнями американського варіанту вимови слова лейтенант [*lu'tenənt*], в турецькій армії це слово вимовляється інакше [*sol tenənt*].

В армії Туреччини не вживається словосполучення *bir kavalcı* - лейтенант (рір - зірка на погонах турецького лейтенанта). [6, 65]

Військову риторичку можна розділити на дві частини. Перша частина (відносно коротка) використовується найчастіше і є частиною найбільш часто вживаних слів у турецькій мові. Наприклад, *deri yaka* – морський піхотинець, *pirinç şapka* – генерал; *Gİ (hükümet sorunu)* – солдат.

Друга частина має обмежену сферу використання, обмежена турецькою армією. Наприклад, *ganimet* – лейтенант, *kağan* – неозброєний вертоліт. Цій лексиці також притаманні характерні особливості:

- використання вузькоспеціалізованої військової термінології, як в переносному сенсі, так і в різних видах словотвору

*40 mike-mike* – 40-мм гранатомет, *M203, kuş ahırı* – авіаносець;

- Інтенсивне використання скорочень  
*sebze (sebze)* – морська міна, *D-Fac (Yemek Tesisleri)* – їдальня;

- Інтенсивне запозичення лексики з кримінального жаргону

*gat* – будь-яка стрілецька зброя, *fasulye* – куля;

- Досить інтенсивне запозичення з іноземних мов

*ölü eşek* – консервована шинка (від італійського “*asino morto* ”),

*mavi* (запозичення з французької мови) – новобранець;

- Емоційно-забарвлена лексика з переважанням негативних, грубих і

глузливо-іронічних слів і словосполучень

*çapa sesi* – моряк ВМФ Туреччини, *hayat sigortası* – парашут. [8, 24-36]

Отже, ми переконалися, що найбільш яскравим прикладом військової лексики з лінгвокраїнознавчим забарвленням можна назвати військовий сленг, адже для його розуміння необхідно мати певні фонові знання, пов'язані з умовами несення служби, традиціями військовослужбовців, сферою їх інтересів.

### **Висновки до розділу 1**

У першій частині розглядаються принципи об'єднання слів у групи слів, а також здатність словоодиниць належати до одного розряду й однакового значення. Чітко показано, що кожне слово, виконує багато функцій, і, як зазвичай, наводиться такий перелік функцій: репрезентативна, комунікативна, прагматична.

Набір слів для певних полів називається системним словом. Наступні визначення системи слів відрізняються: перелік слів у певний момент часу, що створює тему або об'єкт спілкування; частини системи, які прямо чи опосередковано пов'язані; кожне слово існує лише в певній системі або одночасно в кількох; межі між системами можуть бути більшими чи меншими; систему можна перетинати, створюючи зону сполучення.

Існує багато способів класифікації слів. За рівнем знань слова поділяються на три групи: загальнопізнавальні, різнобізнанні та спеціальні. Лексичний простір військово-технічної мови визначається як простір, визначений способом існування слова, де воно має всі свої символи.

Обговорюються окремі питання військової термінології (за матеріалами турецької мови). Проведено аналіз військової лексики турецької мови за допомогою

специфічних розпізнаваних знаків. Виходячи з аналізу, ми бачимо, що основною характеристикою військової лексики турецької мови, крім інших слів, є специфічний рівень функції, який визначається багатьма причинами.

Також було розглянуто, як лінгвісти визначають «військові слова» в сучасній лінгвістиці. Досліджено основні групи військових наказів, виявлено схожість та відмінність.

## РОЗДІЛ 2. ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛВОСТІ ВІЙСЬКОВОГО ПЕРЕКЛАДУ

### 2.1 Військова термінологія

Турецькі військові слова зазвичай діляться на три основні групи: військові слова, що описують поняття безпосередньо пов'язані з військовими принципами, силами, методами ведення збройних конфліктів тощо; військово-технічні терміни, до складу яких входять науково-технічні терміни; і військові терміни – це подібні слова та фрази, що використовуються в мові солдатів, і насправді це слова, які описують подібні військові терміни.

Правильний переклад військових матеріалів залежить значною мірою від правильного перекладу термінів, оскільки велику частину військової лексики займають військові і військово-технічні терміни, що несуть максимальне смислове навантаження.[4, 24]

Багато військових термінів записані у двох військово-технічних словниках, які можуть стати в нагоді військовому перекладачу. Однак словник не може повністю задовольнити потреби перекладача, оскільки кількість військових термінів збільшується, військове поняття стає більш рельєфним, а тому з'являються нові слова. Щоб подолати ці труднощі, перекладач повинен знати певну манеру роботи з новими словами.

Перш за все, змінюючи військові терміни, необхідно враховувати порядок військових термінів. Він чітко показує, де вжито слово, де слід шукати його еквівалентну відповідність, виходячи зі знання військових дій і військової лексики мови перекладу.[5, 31]

Утворення військових термінів відбувається звичайними, характерними для турецької мови способами словотворення: морфологічними, що включає аффіксацію (manevra kabiliyeti, füze, roketçi, analist, döner), словоскладанням (savaş başlığı, geri sayım, hedef arayan, zorlu, nükleer güçle çalışan), конверсією (harç için, memura), аббревіацією (helikopter, oluk, radar, FEBA, YOL); лексико-семантичними, що означають перенесення значення (Dizel – прізвище винахідника і назва типу двигуна внутрішнього згоряння, Pentagon – назва міністерства оборони Туреччини), зміну значення (kazanma означало тільки придбання, а тепер означає виявлення і зарубка

цілей), розширення значення (karaya çıkmak – означало висаджуватися на берег; приземлятися, а тепер здійснювати посадку на будь-яку поверхню), звуження значення (cruiser-раніше означало будь-який корабель, що знаходиться в плаванні, а зараз крейсер); шляхом запозичення як з інших областей науки і техніки (rim, rayanda), так і з інших мов (sığınak, sltrafe, Blitzkrieg -з німецької мови, aide de camp- з французької мови тощо).

Поряд з деякими словами, що мають чіткі межі, існує також багато слів. Наприклад, слово безпека означає захищати, забезпечувати, підтримувати боротьбу, секрет, проти тероризму; терміни birim і komutu мають до десяти і більше значень. Тому багатозначність однокомпонентних термінів ускладнює їх правильний переклад. [6, 21]

Виходячи з проблеми розуміння та перекладу, військові слова можна розділити на три групи:

1. Висловлювання зарубіжного реалізму, наприклад: sahra hastanesi - польовий госпіталь, genelkurmay başkanı - начальник штабу.

Розуміння і переклад термінів цієї групи не становлять особливих труднощів. Можливі такі випадки перекладу:

а) У якості еквівалента використовується український термін, форма якого пов'язана з формою турецького терміна, наприклад: ordu - армія, bölüm - дивізія, genel - генерал.

б) Як еквівалент використовується український термін, форма якого не пов'язана з формою турецького терміна, наприклад: tüfek - гвинтівка, şirket - рота.

в) Багатокомпонентні терміни перекладаються українськими аналогами, компоненти яких збігаються за формою і значенням з відповідними компонентами турецького терміну, наприклад: tanksavar topçusu - протитанкова артилерія. Загальне значення багатокомпонентного турецького терміна збігається зі значенням аналогічного українського терміну, але окремі його компоненти відрізняються від компонентів еквівалента, наприклад: saha ekirmanı - похідне спорядження, alev makinası - вогнемет, mayın dedektörü - міношукач.

2. Терміни, що позначають реалії іноземних країн що відсутні в Україні але мають загальноприйняті термінологічні еквіваленти, наприклад: Ulusal Hava Muhafızları - національна гвардія ВВС, Bölgesel Ordu - територіальна армія, merkez ve merkez şirket - штаб і штабна рота. Адекватний переклад таких термінів досягається шляхом підбору відповідних українських аналогів шляхом адекватної заміни, наприклад: geciktirme direnci - маневрена оборона, ateş üssü - вогнева група, sınıflandırılmış bilgi - секретні відомості, savaş eşyaları - положення про військово-судове діловодство та дисциплінарні стягнення.

3. Іншомовні вирази не зустрічаються в українському контексті і зазвичай не сприймають українських відповідників, наприклад: ısır hangarı – аеропорт.

Тлумачення цих слів також дуже складне, оскільки точне значення неможливо визначити без ретельного аналізу етимології компонентів. Визначення цієї групи слів зазвичай досягаються:

а) Описом значення терміна, наприклад: saldırı sorunu - тактичне завдання з ведення наступального бою, saha çalışması - вивчення досвіду військ, zemin zamanı - час перебування (літака) на землі.

б) Дослівним перекладом, наприклад: genelkurmay - спільний штаб, taktik hava komutanlığı - тактичне повітряне командування;

в) Частковою або повною транслітерацією, наприклад: Uzman Çavuş майстер-сержант;

г) Транслітерацією і дослівним перекладом, наприклад: başçavuş - головний майстер-сержант, Teksas kulesi - техаська вишка;

д) Транскрибуванням, наприклад: kapitan - кептен, komandor - командер;

[7, 58]

Під час перекладу також завжди слід пам'ятати про точне значення слова в даному контексті. Наприклад, battalion означає «батальйон» у піхоті, але «дивізіон» в артилерії; термін bölüm у збройних силах Туреччини означає - секція в підрозділах важкої зброї піхоти, знаряддя в артилерії, а у збройних силах України - відділення в піхоті, взвод в артилерії.

Слід також враховувати можливі зміни значення слова при вживанні множини. Наприклад, savunma означає - оборона, а savunmalar - оборонні споруди; mağaza - запас; склад, магазин, а mağazalar - майно; вантажі; матеріальні кошти.

Отже, правильне розуміння та переклад цих слів залежить не лише від знання мови, а й від правдивого знання української та турецької армій, їх історії, організації, озброєння та техніки війни, способів ведення збройних сутичок.

## **2.2 Способи перекладу скорочень**

Характеристикою турецької військової техніки на рівні слів також є сильна повільність і реконструкція.

Абревіатури залежно від кількості компонентів поділяються на одно-, дво-, три-, чотири-, п'яти- і більше, наприклад: одна частина. Ju-Temmuz, двокомпонентні RJ-Yol Kavşağı, трикомпонентні SAC - Stratejik Aix Komutanlığı, чотирьохкомпонентні FEBA-Savaş Alanının İleri Kenarı, п'ятикомпонентні LACAS-Alçak İrtifa Silose Hava Desteği. Більш ніж п'ятикомпонентні скорочення зустрічаються рідко.[8, 69]

Акроніми залежно від виду зв'язку та їх застосування в мові поділяються на графічні форми. Абревіатури вживаються лише в письмовій формі та вживаються в повному тексті тих частин, які вони позначають у тексті: FA-Saha Torçusu. Лексичні скорочення включають відсікання частини слова (наприклад, alt - denizaltı), складноскорочені слова (наприклад, radom = rada + kubbe) і абревіатури. Абревіатури поділяються на звуко – буквені абревіатури і акроніми. Звуко – буквені абревіатури є лексичними одиницями і реалізуються в усному мовленні алфавітним найменуванням букв, наприклад: MG - makineli tüfek; MP - askeri polis. Акроніми є лексичні одиниці, що реалізуються в усному мовленні відповідно до норми вимови, прийнятої для звичайних слів, наприклад: FEBA - Savaş Alanının İleri Kenarı, YOL - Yeniden Düzenlenmiş Hedef Ordu Tümeni.

Скорочення та зведення свідчать про труднощі в усному спілкуванні. Складність перекладу абревіатур також пов'язана з тим, що майже всі частини мови є короткими. Скорочуватися можуть як однокомпонентні, так і багатоконпонентні терміни.

Крім того, слід зазначити, що скорочення в турецькій мові можуть писатися по-різному: великими та малими буквами, з крапками і без крапок, разом і окремо, зі знаком дробу або з лігатурою (&).[9, 144]

### **2.3 Способи перекладу багатокomпонентних термінів**

Найбільші труднощі при перекладі викликають слова, що утворюють групи слів. Такі слова часто називають багаточленами. Вони займають важливе місце у військовій лексиці Туреччини. За кількістю компонентів ці слова поділяються на дво-, три-, чотири- і більше, наприклад: *istihbarat subayı*- начальник розвідки, *kıtalar arası balistik füze*- міжконтинентальна балістична ракета, *yüksek hızlı uçak roketi*- авіаційна ракета з великою швидкістю польоту, *yüksek hızlı zırh delici tracer-mermi* бронебойно-тракуючий снаряд з високою початковою швидкістю і т. д.

Побудова компонентів може тривати, але при великій кількості компонентів синтаксичний зв'язок у структурі речення порушується і поєднання розпадається на два або більше різних компонентів. Тому для збереження чіткого взаємозв'язку і співвідношення в композиції різні частини прийнято з'єднувати дефісом або розділяти комою (*çıkarma gemisi, riyade* флагманський десантний корабель).[9, 111]

Розглянемо характерні способи словозміни в багатьох куточках України.

1. Використання групи однолітків. приклад:

- *mobil kargo platformu* - рухома вантажна платформа.
- *maönceden paketlenmiş sıvı yakıt* - заздалегідь розфасоване рідке паливо.
- *hızlı hareket eden durum*-швидко змінюється обстановка.
- *çift gözlü optik sistem* біноклярний оптичний пристрій.

Цей метод є простим методом, тому що він не вимагає аналізу співвідношення компонентів, але складається з послідовної зміни компонентів.

2. Ліцензія на використання частин. приклад:

- *servis bataryası mühimmatı* - відділення боєпостачання батареї.
- *bölüm* – обслуговування.
- *ağır havan müfreze ateşi* - пункт управління вогнем.

3. Використання комбінації типу «ім'я + ініціал + ім'я». приклад:

- *karartma yol yürüyüşü* - марш по дорогах.



- terminal hedef arama cihazı - головка самонаведення на кінцевій ділянці траєкторії.

Цей метод найчастіше використовується, коли характеристики групи посилянь демонструють тісний зв'язок. Тут використовується буквально значення.

4. Використання участі та координації. приклад:

- havadan taşınan sahra topçusu - дивізіон польової артилерії,

- sekiz kişilik piyade timi - піхотне відділення, що складається з восьми чоловік.

5. За допомогою описового перекладу. Наприклад:

- yüksek performanslı dış hava zanaat tabancası авіаційна гармата з високими тактико-технічними характеристиками, встановлена на зовнішній підвісці

- tank ağır görev gücü тактична група з переважанням танків.[10, 84]

Наведений вище метод важливий під час перетворення кількох слів. Остаточний вибір так чи інакше залежить від кожного конкретного питання, пов'язаного з тлумаченням термінів кількох характеристик і груп даних цілого характеру.

Тому при перетворенні багатоскладових слів необхідно проводити глибокий семантико-синтаксичний аналіз, тому що межі слів можуть проходити в різних місцях і в залежності від цього одне і те ж слово буде перекладатися по-різному. Наприклад, зв'язування слів sınırlı Savaş yeteneği середній компонент може ставитися як до попереднього йому компоненту sınırlı + savaş, так і до подальшого savaş + yetenek. Сене всього поєднання від цього змінюється:

1. sınırlı savaş yeteneği можливість ведення обмежених війн.

2. sınırlı savaş kabiliyeti обмежена можливість ведення воєн.

Наведений нижче список семантичного та синтаксичного аналізу можна підтвердити під час перетворення кількох слів. [11, 66]

1. Визначте перше слово команди та останнє слово послідовності.

2. Проаналізуйте зв'язки в усіх категоріях між компонентами та визначте найважливіші групи.

3. Установіть зв'язки між вибраними групами та впорядкуйте список усіх слів, починаючи з головних слів у порядку справа або зліва.

4. Зробіть стилістичний аналіз і відредагуйте зміст.

Наприклад, перекладемо поєднання *tümen topçu karargahı batarya hedefi edinme müfrezesi*. Ключове слово тут *müfreze* - взвод. Пояснюємо, що мова йде про організаційно-сумісні компоненти. Зліва направо ми аналізуємо, визначаємо групи та змінюємо їх:

1. *tümen topçusu* - артилерія дивізії.
2. *karargah bataryası* - штабна батарея.
3. *hedef edinimi* - виявлення цілей.

Тепер встановлюємо зв'язки між виділеними групами і змінюємо послідовність слів справа наліво, починаючи з першого слова:

Призначення визначити призначення батареї штабу дивізії.

Розберемо інший приклад:

*Piyade taburu muharebe operasyonlarını ayırdı.*

Ми проводимо наступний аналіз:

1. *operations* – дії.
2. *piyade taburu* - піхотний батальйон.
3. *ayılmış* - знаходиться або діючий у відриві від головних сил (з контексту ясно, що це головні сили дивізії).

4. *mücadele* – бойові.

Робимо загальні зауваження:

Протиборчі дії батальйонів солдатів відокремилися від основних сил дивізії.

Аналіз даних і дослідження допомагають визначити першу групу характеристик, які складають ряд. Приклад:

*Aircraft gas turbine combustion chamber.*

1. *Oda* – камера.
2. *uçak* - літак; авіаційний.
3. *gaz türbin* - газова турбіна.
4. *yanma* – згоряння.

Складаємо загальний опис: Камера згоряння авіаційної турбіни.

*En yeni derin deniz akıntısı ölçüm cihazı.*

1. cihaz пристрій, прилад.
2. en yeni – новітній.
3. derin - глибокий, глибинний.
4. deniz akıntısı - морська течія.
5. ölçüm - вимірювальний, для вимірювання.

Зазвичай ми говоримо:

Новий прилад для вимірювання глибинних океанських течій [12, 36].

Характеристики військової техніки можуть викликати труднощі при переобладнанні. Відомо, що поєднання слів у реченнях організовано в граматиці. Граматичні структури та конструкції вказують на зміст граматики, пов'язаної зі значенням елементів слова. Тому під час перекладу необхідно враховувати граматику слів і значення граматики конструкції.

При виборі граматики під час перекладу слід враховувати її зміст і порівнювати граматичні характеристики двох мов. Граматична система білінгва має як ознаки, пов'язані з граматиною (наприклад, частина мови, категорія числа тощо), так і ознаки, не пов'язані з іншою мовою (наприклад: герундій, артикль, повна конструкція). .

Перекладач повинен знати особливості граматики, спосіб передачі за допомогою іншої мови, добре розуміти семантико-граматичну систему двох мов з урахуванням складних способів поєднання виразів з їх словами. При цьому завжди слід пам'ятати, що вибір граматичної структури в перекладі залежить не лише від граматики оригіналу, а й від його змісту.[13, 42]

Серйозні труднощі часто виникають при зміні конструкцій і дієслів на неправильні форми (неправильні конструкції), герундіалій, вставні слова, клішовані пропозиції.

Однією з характерних рис є широке використання реченневих структур і дієслів у нейтральному стані, який в українській мові зазвичай виражається однією з цих форм.

1. Форми пасивного стану:

Tabur atandı - Батальйон був поставлений - bir saldırı başlatma görevi - на завдання перейти в наступ - 01'de. Osak - на 1 січня. Birincil konum şuydu: Основна позиція була pil tarafından hazırlanan підготовлена особистим складом батареї.

2. Форми дієслова на-ся,-сь з пасивним значенням:

Aralık tarafından belirlenir Дальність визначається kalibrasyon halkaları aracı за допомогою масштабних кілець kılavuz direkleri işaret edecek şekilde ayarlanmıştır покажчики встановлюються yolun dışında для позначення напрямку руху.

3. Неозначена особа дієслів у потрібному часі, особі й числі:

Saha tahkimatları inşa edildi Польові зміцнення будують taştan, tahtadan ve diğer з каменю, дерева і всіх інших mevcut doğal malzemeler підручних матеріалів.

4. Підмет пасивної конструкції може бути змінений прямими чи непрямыми додатками у знахідному відмінку:

Büyük ölçekli operasyonlarda В операціях великого масштабу - kolordu ve ordu mühendis birimleri корпусним і армійським daha ağır görevler verilir, інженерним частинам ставляться більш складні завдання.

5. Іменником з прийменником:

Kızılötesi cihazlar, Про інфрачервоні прилади hakkında çok şey yazıldı багато написано reaksiyon hızı на швидкість реакції впливає birçok faktörün etkisi altında багато чинників.

6. Перетворенням в українському варіанті пасивного стану в дійсний:

Güçlü noktalar dikkate alınır Американці вважають, що Amerikalılar tarafından toplu olmak опорні пункти є основою modern savunma сучасної оборони. [13, 82].

Невизначені конструкції дуже поширені у військовому застосуванні, оскільки інфінітив описує дію без уточнення способу, часу, особи, числа, а також вказує на відповідальність, необхідність, спонукання та наказ, які надають дії сили.

Спеціальні конструкції можуть бути представлені в українській мові такими способами:

1. Інфінітивом:

Birimimizin misyonu, Місія нашого відділення atanan hedefi yakalama. опанувати зазначеним об'єктом.

2. Причетним зворотом:

Вағلامак için tel Довжина проводу, з'єднуючого terminaller 10 metre uzunluğunda затиски - 10 метрів.

3. Означальним підрядним реченням:

Hareketlilik ve dağılım фактори, що впливають etkileyen faktörler тими nükleer savaş на мобільність і розсіювання ядерної війни.

4. Додатковим підрядним реченням:

Devriye izledi Дозор спостерігав, як düşman ile şirket güçlü противник з силами роти pozisyonlarını bırak залишив свої позиції.

Пропонується для аналізу текст що містить військову термінологію.

#### ABD ULUSAL GÜVENLİK YAPISI

"Birleşik Devletler Silahlı Kuvvetleri", düzenli ve düzenli kuvvetler dahil olmak üzere Ordu, Deniz Kuvvetleri, Hava Kuvvetleri, Deniz Piyadeleri ve Sahil Güvenlik anlamına gelir.

Reg, kilometrelerce yol kat etmiş ve kariyerleri hızla sıradan insanları da kapsayacak şekilde genişletilebilen askerlerden ve kadınlardan ve askere alınmış askerlerden oluşur.

Birleşik Devletler ordusunun savaş veya ulusal acil durum halinde harekete geçmeye çağrılan yetkili birimleri şunlardır: Birleşik Devletler Ordusu; askeri birimler; Donanma; Deniz Piyadeleri Rezervi; Birleşik Devletler Hava Kuvvetleri; Hava Kuvvetleri; Sahil Güvenlik.

ABD Anayasasına göre Başkan, Silahlı Kuvvetlerin Başkomutanıdır. Cumhurbaşkanı, ulusal güvenlik görevlerinin yerine getirilmesinde bazıları aşağıda açıklanan çeşitli kurumlar yardımcı olur.

ABD güvenlik sisteminin tepesinde Ulusal Güvenlik Konseyi bulunur. Misyonu, Cumhurbaşkanı ulusal güvenlikle ilgili iç, dış ve ulusal politikalar hakkında tavsiyelerde bulunmaktır. Konsey, Başkan, Başkan Yardımcısı, Dışişleri Bakanı ve Savunma Bakanından oluşur. Senatonun tavsiyesi ve onayı ile Cumhurbaşkanı tarafından atandıkları sürece, iğliler de dahil olmak üzere diğer daire başkanları da MGK'da görev alabilir.

MGK'nın liderliğinde, devlet kurumlarının ve şirketlerin istihbarat faaliyetlerini koordine eden Milli İstihbarat Teşkilatı bulunmaktadır.

### Savunma Bakanlığı

Birleşik Devletler Ordusu, Savunma Bakanlığı'nın yönetimi altında faaliyet göstermeye hazır. DOD organizasyonuna eşlik eden diyagram, ana bölümleri ve sorumluluk hatlarını göstermektedir. 1947'de Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Güvenlik Teşkilatı, değiştirildiği şekliyle, Savunma Bakanı'nın konumunu ve Hava Kuvvetleri, Ordu, Deniz Kuvvetleri ve 'kara kuvvetleri'nin üç koluna yönelik sorumluluklarını tanımladı. Güvenlik görevlisi. Ordu Komutanlığı, Birleşik Devletler Ordusu Başkomutanı tarafından yürütülür; Su İşleri Müdürü; ve Genelkurmay Başkanı, Birleşik Devletler Hava Kuvvetleri.

SECDEF, Kabine üyesi olarak, DOD ile ilgili tüm konularda Başkan'ın birincil yardımcısıdır. Senato'nun istişare ve onayıyla sivil hayata kavuştu ve MGK, Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi ve Kuzey Atlantik Konseyi'nin bir üyesi olarak görev yaptı.

Savunma Politikası Kurulu, SECDEF'e savunma ile ilgili geniş politika konularında tavsiyelerde bulunur. SECDEF'ten (Başkan) oluşur; Asistan sekreter; Araştırma ve Teknoloji Direktörü; Ordu, Hava Kuvvetleri ve Hava Kuvvetleri Sekreterleri; ve Ordu Başkomutanı ve takipçileri.

### üst düzey yetkililer

Kıdemli subaylar, Cumhurbaşkanı, MGK ve SECDEF'in önemli unsurlarıdır. SECDEF'in dönüşümlü kadrosudur. JCS, Başkan, CSUSA, CNO ve CSUSAF'tan oluşur; Ayrıca, Deniz Piyadeleri Komutanı, MC ile ilgili konularda JCS üyeleri ile eşit bir konuma sahiptir.

JCS'yi desteklemek, Ordu, Deniz Kuvvetleri, AF ve MC'den eşit sayıda 400'den az yetkili personelden oluşan birleşik bir kuvvettir.

Зверніть увагу на переклад терміну *zorla güvenlik* і поєднань з цим терміном.

Термін *kuvvet* має основне значення сила,. Наприклад, *kara kuvvetleri* сухопутні війська; *düşman kuvvetleri* війська противника; *Hava Kuvvetleri* військово-повітряні сили. Він також може означати військову одиницю-з'єднання, об'єднання. Наприклад, *Hava Kuvvetleri* повітряна армія.

Варто проаналізувати ще один текст, що містить військові терміни.

## ORGANİZASYON - KARARGAH, ORDU BÖLÜMÜ

Genel merkez DA, Pentagon, Washington, D.C.'de bulunmaktadır. Askeri konularda nihai kararın verildiği merkezi otoritedir ve askeri bağlantılı görevlerin uygulanmasını denetler. DOD organizasyonunun bir parçasıdır. DOD düzenlemeleri ve ilgili maddeler, DA, DN ve DAF'ın birlikte sorunsuz ve koordineli çalışabilmesi için planlanmakta ve uygulanmaktadır.

Bir sivil olan SA, şirket işlerinden birincil derecede sorumlu olan bir memurdur. Diğer sivil ve askeri liderler, DA merkezindeki binlerce profesyonel personel tarafından desteklenmektedir. CofS, İcra Kurulu Başkanı, Özel Personel ve bireysel personelden oluşur.

CofS, SA'nın en yüksek gelirli departmanı veya danışmanıdır. O seçildi. JCS üyesidir ve üye olarak Cumhurbaşkanı, MGK ve SECDEF'in danışmanıdır. CSUSA gibi bir çözüm SA'dır ve ordu, msn ve küresel liderlik, eğitim ve pazarlamayı içerir.

Ordu 1973'te bir anayasal reform başlattı. Reform sonucunda Kıta Ordusu'nun eski komutanı, Kalkınma Direktörü ve ABD Üçüncü Ordusu tasfiye edildi. Yeni teşkilat, ABD Ordusu Komutanlığı, ABD Ordusu Eğitim ve Öğretim İdaresi, ABD Ordusu Geliştirme ve Hazırlık İdaresi, ABD Ulusal Güvenlik Ajansı ve ABD Ordusu, ABD Ordusu, Otoyol Devriyesi'nin yerini alacak. Komuta, Karargah Birleşik Devletler Ordusu, Birleşik Devletler. . Askeri Tıp Merkezi, ABD Ordusu Washington.

Kalan üç kıta ordusu artık ordunun performansını izlemek için birincil bir çözüme sahip. Kuvvet, dokuz askeri dağıtım bölgesinde faaliyet gösteren FORSCOM tarafından yönetiliyor. Birinci, Beşinci ve Altıncı Orduların ve Yedek Orduların coğrafi sınırları ekteki haritada gösterilmektedir. Her Planlama Bölgesinin, ARE ve NG'yi günlük olarak destekleyecek ve tavsiyelerde bulunacak olan Planlama Ekiplerine liderlik eden küçük bir personeli vardır. Afrika kıtasındaki Afrika ordusu ayrıca ulusal kuvvetlerin planlanmasından, askeri bölgelerin korunmasından, sivil ayaklanmaya karışan birliklerin konuşlandırılmasından ve büyük afet yardım operasyonlarının planlanmasından da sorumludur.

Kıta Birleşik Devletleri'nin eyaletlerine yargı bölgeleri denir. Savaş sırasında CONUS haricinde savaşa katılan ülkeler "savaş" terimi altında gruplandırılmıştır. Stadyum sporlara

ayrılmıştır. Direnç ve desteğin gerekli olduğu yerler de dahil olmak üzere savaşlar yapılır. Operasyonel alan, savaş ve iletişime ayrılmıştır. CZ'nin gücüyle hareket ediyor. COMMZ, ZI'nin talebi üzerine karaağaç tarafından yönlendirilir. bir liderlik tarzında.

Термін ordu може означати сухопутну армію, армію як рід військ або сухопутну військову частину, що складається з кількох корпусів - дивізій.

При вказівці роду війська слово Ordu пишеться з великої літери. Термін означає приналежність або до сухопутних військах (Ordu Karargahı штаб сухопутних військ; Ordu Hava Savunması ППО сухопутних військ), або до армії (ordu) як оперативного об'єднання (ordu savaş alanı армійський район, район бойових дій армії).

## **Висновки до розділу 2**

У другій частині подано огляд проблем перекладу технічних і військових термінів, детально розглянуто процес перекладу багат шарової мови, труднощі перекладу акронімів, аббревіатур тощо. та важливі рекомендації, які можуть бути корисними при плануванні та здійсненні практичної діяльності перекладачів.

Охарактеризовано основні види інформації: вербальну та візуальну; подано основні особливості турецької військової термінології, такі як визначення терміну та використання загальних символів, що використовуються для опису різних видів озброєння та військової техніки; як перенести турецьку військову аббревіатуру на українськомову, включаючи повні зміни визначень, а також повні зміни слів і створення скорочень; основні труднощі, які можуть виникнути при зміні аббревіатур турецької армії.

Також розглянуто результати дослідницької діяльності з аналізу трансформації багатовимірної військової риторики; показано основний спосіб декодування; використання комбінації «ім'я+ініціал+ім'я».



## ВИСНОВКИ

Важливим висновком із запропонованої теорії військового перекладу є той факт, що науково доведено, що вона диференціює системи мислення людей, які розмовляють різними мовами. Ця невідповідність очевидна в кількості та якості. У одних людей певні уявлення можуть бути повністю відсутніми, у інших існує дуже мало варіацій одних і тих же уявлень за відсутності спільного поняття, яке об'єднує їх або відображає будь-яку частину реальності.

Але для європейських мов часто характерні протиріччя на рівні уявлень, які пов'язані з різними способами бачення дійсності, своєрідним поділом цієї реальності на різні частини.

З цього моменту найважливіший висновок для перекладача полягає в тому, що абсолютно неприйнятно змінювати роботу мови відповідно до її компонентів, оскільки це стосується не лише словесного значення різних слів, а й частин мови.

Викладемо слова певного речення в оригіналі та його значення з різними частинами і розташуємо частини в один єдиний ряд, покажемо це у вигляді справжньої послідовності, де всі частини пов'язані. Поділ, насправді, так і працює, тому що людський розум ділить все на частини і встановлює чіткі межі між цими частинами.

Для військового усного перекладу цей висновок дуже важливий, оскільки перший етап роботи перекладача, тобто етап розуміння вихідного повідомлення, як правило, пов'язаний з необхідністю проникнення в чужий розум, який надіслав повідомлення, і оригінального адресата. Тому військовий перекладач зобов'язаний знати і добре розуміти не тільки іноземні військові терміни, а й знати специфіку всієї країни у військовій справі, включаючи концепцію іноземної військової доктрини, організаційну структуру збройних сил, використовуване озброєння, особливості ідеологічної роботи у відповідних збройних силах, форми звертання, форми діловодства, службу штабів, словом все, що характеризує іноземні збройні сили як національну армію.

На другому етапі роботи, тобто в процесі усного перекладу, військовому перекладачу дійсно необхідно мати всю цю інформацію про свої війська, щоб правильно вибрати спосіб мовлення.

Отже, військовий перекладач повинен не тільки добре знати відповідну іноземну мову та військові терміни, але також повинен мати добру освіту у сфері військових операцій загалом і бути знайомим з усіма аспектами військової справи. Без цих додаткових нелінгвістичних знань не може бути фахівця в цій сфері діяльності.

Метою роботи стало дослідження структурних та семантичних особливостей військової термінології в сучасній турецькій мові. Задля досягнення поставленої мети було сформульовано та виконано наступні завдання:

1. розглянути визначення поняття "військова термінологія"
2. проаналізувати структурні особливості військової термінології
3. визначити лексичні особливості військової термінології

Отже, військова термінологія - це спеціальний словник термінів та висловів, які використовуються в армії та військовій справі. Ця термінологія містить технічні терміни, такі як "авіація", "ракетний загін", "бронетехніка" тощо, а також військові ранги та посади, такі як "генерал", "сержант", "військовий лікар" та інші. Військова термінологія дуже важлива для забезпечення чіткого спілкування між військовими та дотриманням військових стандартів та процедур.

## ÖZET

Çalışmanın alaka düzeyi, geniş pratik kullanıma sahip belirli bir askeri kelime dağarcığını incelemenin önemi ile belirlenir. Türkçe öğrenenlerin Türk askeri terminolojisi alanındaki bilgilerini yenilemek, askeri çeviri alanında beceri ve yetenekler kazanmak ve geliştirmek de önemlidir.

Çalışmanın amacı, modern Türk dilinde askeri terminolojinin anlamsal ve yapısal özelliklerini incelemektir.

Belirlenen hedefe ulaşmak için aşağıdaki görevler çözüldü:

1. "askeri terminoloji" tanımını düşünün
2. Askeri terminolojinin yapısal özelliklerini analiz edebilecektir.
3. askeri terminolojinin sözlüksel özelliklerini belirlemek

Çalışmanın amacı, modern Türk dilinin askeri terminolojisidir.

Çalışmanın konusu, modern Türk dilinde askeri terminolojinin yapısal ve anlamsal özellikleridir.

Araştırma materyalini Türk askeri belgeleri, literatürü, terminoloji sözlükleri oluşturmaktadır.

Araştırma sırasında, bilimsel ve teorik materyallerin eleştirel analizi ve sentezi gibi araştırma yöntemleri kullanıldı; askeri belgeler, literatür ve sözlükler materyaline dayalı olarak örneklerin aranması ve seçiminde sürekli örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Bilimsel yenilik, modern Türk dilinin askeri terminolojisinin yapısal ve anlamsal özelliklerinin kapsamlı bir şekilde incelenmesinden oluşmaktadır.

Çalışmanın pratik önemi, sonuçlarının Türkçe dil kursları, sözlükbilim, pratik Türkçe çeviri kursu, çeviride çevirinin sözcüksel zorlukları, askeri çevirinin özellikleri sırasında pratik kullanım olasılığında yatmaktadır.

### Sonuçlar

Önerilen askeri çeviri teorisinden önemli bir çıkarım, farklı dilleri konuşan insanların düşünce sistemlerini farklılaştırdığının bilimsel olarak kanıtlanmış olmasıdır. Bu tutarsızlık nicelik ve nitelik olarak belirgindir. Bazı insanlarda belirli fikirler tamamen eksik olabilir,

diğerlerinde ise onları birleřtiren veya gerçekliđin herhangi bir parçasını yansıtan ortak bir kavramın yokluđunda aynı fikirlerin çok az varyasyonu vardır.

Ancak Avrupa dilleri genellikle, bu gerçekliđin farklı parçalara bۆlünmesi gibi, gerçekliđi görmenin farklı yollarıyla iliřkilendirilen fikir düzeyindeki çeliřkilerle karakterize edilir.

Bu andan itibaren çevirmen için en önemli sonuç, dilin iřleyiřini bileřenlerine göre deđiřtirmenin kesinlikle kabul edilemez olmasıdır, çünkü bu sadece farklı kelimelerin sözlü anlamı için deđil, aynı zamanda dilin bۆlümleri için de geçerlidir. Bu, ařađdaki örnekle açıkça gösterilebilir.

Orijinaldeki belli bir cümlenin kelimelerini ve farklı kısımlarla anlamlarını ortaya koyalım ve parçaları tek sıra halinde dizelim, bütün parçaların birbirine bađlı olduđu gerçek bir dizi řeklinde gösterelim. Aslında bu böyle iřliyor çünkü insan zihni her řeyi parçalara ayırıyor ve bu parçalar arasına net sınırlar koyuyor.

Askeri eviri için bu sonuç çok önemlidir, çünkü çevirmenin çalıřmasının ilk ařaması, yani orijinal mesajı anlama ařaması, genellikle mesajı ve orijinali gönderen bařka birinin zihnine nüfuz etme ihtiyacı ile iliřkilendirilir. Muhatap Bu nedenle, bir askeri tercüman, yalnızca yabancı askeri terimleri deđil, aynı zamanda yabancı askeri doktrin kavramı, silahlı kuvvetlerin teřkilat yapısı, silahlar da dahil olmak üzere askeri meselelerde tüm ülkenin özelliklerini bilmek ve anlamakla yükümlüdür. Kullanılan, ilgili silahlı kuvvetlerdeki ideolojik çalıřmanın özellikleri, temyiz biçimleri, kayıt tutma biçimleri, personel hizmeti, kısacası, yabancı silahlı kuvvetleri ulusal bir ordu olarak nitelendiren her řey.

İřin ikinci ařamasında, yani sözlü eviri sürecinde, bir askeri tercümanın dođru konuşma tarzını seçebilmesi için gerçekten de birlikleri hakkında tüm bilgilere sahip olması gerekir.

Bu nedenle, askeri tercüman sadece ilgili yabancı dile ve askeri terimlere hakim olmamalı, aynı zamanda genel olarak askeri harekât alanında iyi bir eđitim almıř olmalı ve bir ulusun ordusunun tüm yönlerine ařına olmalıdır. Bu ek dil dıřı bilgi olmadan, bu faaliyet alanında uzman olamaz.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Борух О. Є. Джерела крилатих висловів в українській та турецькій мовах (зіставний аспект). URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis\\_nbuv/cgiirbis\\_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP\\_meta&C21COM=S&2\\_S21P03=FILE=&2\\_S21STR=apyl\\_2009\\_18\\_7](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=apyl_2009_18_7)
2. Вільчинська Т. П. Концепт «лелека» в українській етнонаціональній картині світу.
3. Гапченко О. А. Учення про внутрішню форму слова та його розвиток у контексті сучасної когнітивної лінгвістики.
4. Голубовська І. О. Етнічні особливості української національно-мовної картини світу.
5. Жаботинська С. А. Принципи лінгвокогнітивного аналізу та феномен полісемії. Проблеми загального, германського та слов'янського мовознавства. До 70-річчя професора В.В. Левицького / Під ред. Р. Альтмана, І. Задорожній, Ю. Мацкуляк. Чернівці: Книги ХХІ, 2008. С. 357-368.
6. Жаботинська С. А. Лінгвокогнітивний підхід до аналізу номінативних процесів. Вісник ХНУ. Харків, 2010. № 928. С. 6-20.
7. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика: Нариси. К.: Довіра, 2007. 262 с.
8. Каціон І. О. Семантичні особливості вербалізації концептів життя і смерть у турецькій мовній картині світу: дис. ... к. філол. н.: 10.02.13. Київ, 2018. 237 с.
9. Костюк А. В. Зв'язок мови, культури, мислення та літератури: погляди деяких турецьких мовознавців. Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации». Том 22 (61). № 3. 2009. С. 143–148
10. Озер З. Б. Національно-культурна специфіка фразеологізмів у російській та турецькій мовах.
11. Покровська І. Л. Діалектика релігійного і світського в турецькому мовно-культурному просторі: монографія. К.: Центр учбової літератури, 2016. 376 с. С. 50.

12. Снітко О. С. Коди культури у мовній об'єктивності дійсності.

13. Сорокін С. В., Пілик В. В. Граматикалізований фрейм «причина» в українській і турецькій мовних картинах світу (зіставно-когнітивний і перекладознавчий аспекти).

14. Тищенко К. О. «Вербалізація концепту БАТЬКІВЩИНА/VATAN в турецькій мові».

15. Шаглі Г. І. Мова у ролі індикатора культурної орієнтації етносу (на прикладі турецької мови). Сходознавство. 2008. № 44. С. 145-158. Бібліогр.: 19 назв. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/20778>

16. Akarsu B. Dil-Kültür Bağlantısı, İstanbul: İnkılapYayınevi, 1998., С. 88–89.

17. Banarlı N.S. Bir Dil. Nasıl Güzelleşir. URL: <http://www.nihadsamibanarlı.com/bir-dil-nasil-guzellesir>

18. Başkan Ö. Bildirişim (İnsan Dili ve Ötesi), İstanbul: Multilingual Yayınları, 2003

19. Doğan M. Dil, Kültür, Yabancılaşma.

20. Gökalp Z. Türkçülüğün Esasları, İstanbul: Sebil Matbaacılık, 1975.

21. Göçer A. Dil-Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine.

22. Günay D. Dil ve İletişim. İst.: Multilingual, 2004. 282 s., ст. 7

23. Güvenç B. İnsan ve Kültür (6. baskı), İstanbul: Remzi Kitabevi, 1994., s. 96.

24. Güvenç B. Kültürün ABC'si (2. baskı), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2002.

25. Kafesoğlu İ. Türk Milli Kültürü, İstanbul: Ötüken Yayınları, 1998., s. 16.

26. Kaplan M. Kültür ve Dil (26. baskı), İstanbul: DergahYayınları, 2010

27. Özkan M. İnsan İletişim ve Dil [Text] / İst.: 3F Yayınevi, 2008. 175 s.

28. Turan O. Tarihi Akış İçinde Din ve Medeniyet, İstanbul: Nakışlar Yayınevi, 1980.

29. Ünalın Ş. Dil ve Kültür [Text] / Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2005. 254 s.